

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

Orijinal Araştırma

Sağlık Bilimleri Fakültesinde Okuyan Öğrencilerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Düzeyleri ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Determination of Individual Social Responsibility Level and The Factors Affecting Them in Students at The Faculty of Health Sciences

Hasan YETİŞ ^{ID}*,^a, Betül AKTAŞ ^{ID}^b

^a Uzm. Hem. 25 Aralık Devlet Hastanesi, GAZİANTEP, TÜRKİYE

^b Doç. Dr. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İZMİR, TÜRKİYE

ÖZET

Amaç: Bu araştırma Sağlık Bilimleri Fakültesinde okuyan öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesinde; Beslenme ve Diyetetik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Hemşirelik Bölümünde okuyan toplam 620 öğrencinin katılımı ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği ve öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacı ile Tanımlayıcı Özellikler Formu kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %71.5'inin kız, %40.2'sinin dördüncü sınıfta ve %35'nin hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması 113.5±12.7 olarak belirlenmiştir. Beslenme ve Diyetetik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin (115.5±10.8), Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilere (111.3±13.2) göre Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05). Kız öğrencilerin (114.5±12.0) erkeklerle (111.0±14.2) göre, daha önce sosyal sorumluluk çalışmalarına katılan öğrencilerin (116.0±14.7) herhangi bir sosyal sorumluluk çalışmasına katılmayan öğrencilere (112.5±11.6) göre Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05).

Sonuç: Çalışma sonucuna göre öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Sorumluluk, Bireysel Sosyal Sorumluluk, Hemşirelik, Sağlık

ABSTRACT

Aim: This research is important due to the absence of sufficient number of studies on the subject in Turkey.

Methods: This study was conducted to determine the individual social responsibility levels and the factors affecting of the students studying in the Faculty of Health Sciences. The study was conducted with the participation of total number of 620 students studying at the Department of Nutrition and Dietetics, Department of Physiotherapy and Rehabilitation and Nursing Department at the Faculty of Health Sciences of the university. In the data collection, Personal Social Responsibility Scale and Descriptive Characteristics Form to determine the socio-demographic characteristics of the students were used.

Results: It was determined that 71.5% of the students who participated in the study were female, 40.2% were in fourth grade and 35% were studying in nursing department. The mean score of the Individual Social Responsibility Scale of the students was found to be 113.5±12.7 individual social responsibility levels of students were found to be high. The mean score of the Individual Social Responsibility Scale of the students studying in the Nutrition and Dietetics Department (115.5±10.8) was higher than the students studying in the Physiotherapy and Rehabilitation Department (111.3±13.2) (p <0.05). Female students (114.5±12.0) compared to boys (111.0±14.2), students who previously participated in social responsibility studies (116.0±14.7) compared to students who did not participate in any social responsibility studies (112.5±11.6), the average score of the Individual Social Responsibility Scale It was found to be high (p <0.05).

Conclusion: According to the results of the study, it was determined that students' individual social responsibility levels are high.

Key words: Social Responsibility, Individual Social Responsibility, Nursing, Health

* Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

*Sorumlu Yazar: Betül AKTAŞ

Adres: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Çiğli/İZMİR / TÜRKİYE

e-posta: betulaktas36@gmail.com

Geliş tarihi:18.06.2021

Kabul tarihi:27.08.2021

GİRİŞ

Toplumsal hayatta insanlar ve toplum birbirini olumlu-olumsuz yönde etkiler. Bu etkilenme hali; kişinin cemiyyetten beklentilerini “bireysel istek ve beklentiler” olarak, toplumun bireyden beklentilerini ise “toplumsallaşma” olarak ortaya çıkarmaktadır (Eraslan, 2011). Bu etki birey ve toplumun varlığını devam ettirebilmesi için önemlidir. Bu etkileşimin az olması, toplumsal uzaklık ile açıklanabilir. Sosyolojik açıdan toplumsal uzaklık, toplumsal kümeler arasında iletişimin ve etkileşimin çeşitli nedenlerle kısıtlanması, engellenmesi sonucu ilişkilerin azalması ya da kopması durumu şeklinde ifade edilmiştir. Coşkun (2009) toplumsal uzaklığın toplumsal yalnızlığa sebep olabileceğini ifade etmiş ve bunun sonucunda ise hem kişide hem de toplumun yapısında yıkım oluşturacağını ve bu yıkımın engellenmesinin ise toplumsal yakınlık kavramının güçlendirilmesi ile mümkün olacağını dile getirmiştir. Toplumsal yakınlığı ise “kişiler arasında, kişiyle gruplar ya da toplumun diğer üyeleriyle arasındaki ilişkiler bakımından duygu, ilgi ve kültür yakınlığı” şeklinde ifade etmiştir. Toplumsal sorumluluğun gelişmesi toplumsal yakınlığın güçlü olmasına bağlıdır. Toplumsal yalnızlık, uzaklaşma ve yabancılaşmanın giderilmesi bireysel sorumluluk duygusunun yükseltilmesi ile mümkün olabilir (Coşkun, 2009). Küreselleşen dünyada ekonomik, teknolojik ve politik gelişmelerin artması, sosyal sorunların da artmasını beraberinde getirmiştir. Teknolojik imkânların artmasıyla; üretim artmış, insanlara hizmet sunan işletme sayısı artmış olsa da beraberinde çevresel sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler çerçevesinde insanlar, temel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak çok sayıda seçenekle karşılaşırken, diğer yandan çevre kirliliği, doğal kaynakların tükenmesi, iklim değişikliği ve küresel ısınma gibi birçok problemle karşılaşmaktadır. Toplumsal bilincin artmasıyla, bireylerin kendi menfaatlerinin yanı sıra topluma faydalı olması ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmesi beklenmektedir. Özellikle son yıllarda bireyler, sadece bireysel faydalarını değil toplumsal faydaları da göz önünde bulundurarak toplumsal duyarlılık projelerine destek vermektedirler (Akkoyunlu ve Kalyoncuoğlu, 2014). Küreselleşmeyle birlikte eğitim, sanayi, teknoloji, insan hakları, gibi birçok alandaki gelişmelere paralel olarak insanların sosyal hayatlarında ve toplumsal yapıda önemli değişimler meydana gelmiştir. Bu gelişmelerle birlikte genelde sosyal sorumluluk kavramı özelden bireysel sosyal sorumluluk kavramı daha çok önem kazanmış ve üzerinde daha çok durulan bir kavram haline gelmiştir. Genel anlamda sosyal sorumluluk, başkalarının ihtiyaçlarının savunulması ve çağdaş küresel toplumları ve toplulukları etkileyen sosyal konulara odaklanmayı yansıtan program uygulamasıdır (Tyer-Viola et al., 2009). Sosyal sorumluluk, birçok meslekle yakından bağlantılı ve bu mesleklerin ve melek üyelerinin genel gelişimine rehberlik etmek için önemli bir yapı oluşturmaktadır. Ayrıca, sosyal sorumluluk insan hakları, sosyal adalet ve toplum katılımı da

dahil olmak üzere bir dizi insancıl yapıyla yakından ilişkili olarak görülmektedir (Kelley et al. 2008). Toplumun sağlık bakım kalitesini yükseltmeyi amaç edinen meslekler için sosyal sorumluluğun yeri önemlidir (Erdoğan ve Erdem, 2017). Kendini geliştirme, hayata atılma ve meslek sahibi olma konusunda bir eşikte olan üniversite öğrencileri ve genç nesil için bireysel sosyal sorumluluk bilincinin üst düzeyde olması kendilerine önemli katkılar sunar. Kendini tanıma fırsatı bulmak, okul ve iş hayatında başarıyı yakalamak ve sosyal becerilerinin gelişmesi bireysel sosyal sorumluluğun üniversite öğrencilerine sağladığı önemli katkılardandır. Sağlıklı, suçtan uzak bireyler olarak, kendi hayatlarında mutlu olmak ve topluma en üst düzeyde katkı vererek topluma faydalı bireyler olmak, bireysel sosyal sorumluluğun üniversite öğrencilerine ve genç nesile bir diğer olumlu katkısıdır. Toplumdaki diğer insanlara faydalı olmak öğrencilerin öz saygılarını artırır ve kişiliklerine katkı sağlar. Bireysel sosyal sorumluluk farkındalıkları ve duyarlılıkları artan öğrenciler ikili ilişkilerinde daha başarılı olmaktadır (Elmadam, 2015). Günümüzde ve gelecekte toplumun sağlık bakım kalitesinden sağlık bilimlerinde okuyan öğrenciler sorumlu olduğu için, bu kişilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeylerinin yüksek olması önem arz etmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, bu çalışma sağlık bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Sağlık bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı-kesitsel türde yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma, Gaziantep İlindeki bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesinde Eylül 2018-Haziran 2019 tarihleri arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 722 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyip evren örnekleme oluşturmuştur. Araştırmaya katılmayı kabul eden 620 öğrenci (katılım oranı %85.87) ile çalışma tamamlanmıştır.

Veri toplama araçları

Araştırmada veriler, sınıf ortamında öğrenciler tarafından formlar doldurularak toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Tanımlayıcı Özellikler Formu ve Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği kullanılmıştır.

Tanımlayıcı Özellikler Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen form, 11 tane sosyo-demografik özellikleri içeren, 3 tane de bireysel sosyal sorumluluğa ilişkin özellikleri belirleyici toplam 14 sorudan oluşmaktadır.

Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği (BSSÖ)

Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği (BSSÖ), Eraslan (2011) tarafından geliştirilmiştir. 28 maddeli beşli likert tipi olan ölçek, olumlu maddeler (1, 2, 3, 4, 6, 8, 11, 13, 14, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28) ve olumsuz maddelerden (5, 7, 9, 10, 12, 15, 17, 18, 19, 27) oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 140, en düşük puan 28'dir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, bireysel sosyal sorumluluk düzeyinin yüksek olduğunu gösterir. Orijinal ölçeğin Cronbach Alfa geçerlik katsayısı 0.86'dır (Eraslan, 2011). Bu çalışma için Cronbach Alfa geçerlik katsayısı 0.80 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin istatistiksel analizi SPSS 22.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek için Kolmogorov Smirnov Testi, normalite testi sonucuna göre verilerin analizinde, One-Way Anova testi, bağımsız gruplarda t testi, Post Hoc Tukey HSD testi ile sayı, yüzdelik ve ortalama değerleri kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmada kullanılan Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği'ni geliştiren yazardan ölçek kullanım izni, etik kurul izni (Tarih:29.03.2018 Tarih ve Karar No:22), kurum izni ve katılımcılardan onam alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılmaları ile İlgili Özellikleri

Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılma Özellikleri	Sayı	%
Öğrencinin Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılma Durumu		
Katılan	120	19.4
Katılmayan	500	80.6
Öğrencilerin Katıldığı Sosyal Sorumluluk Çalışması		
Tema/Ağaç Dikmek	34	5.4
Sağlık Eğitimi Verme	22	3.7
Yardıma İhtiyacı Olanlara Yardım Etme	16	2.9
Kızılay'a Kan Bağışında Bulunma	19	3.3
Hasta Bireylere ve Yaşlılara Destek Ziyareti	18	3.1
Diğer	11	1.9
Öğrencilerin Ailelerindeki Bireylerin Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılma Durumu		
Katılan	105	16.9
Katılmayan	515	83.1
Öğrencilerin Çevresindeki Bireylerin Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılma Durumu		
Katılan	131	21.1
Katılmayan	489	78.9

Tablo 2. Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeğinden (BSSÖ) Alınabilecek ve Öğrencilerin Aldığı En Düşük ve En Yüksek Puanlar ile Puan Ortalamaları (n:620)

Ölçek	Ölçekten Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puan		Örneklem Grubunun Aldığı En Düşük ve En Yüksek ve Ortalama Puan		$\bar{X} \pm SS$
	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	
BSSÖ	28	140	51	140	113.55±12.75

Çalışmaya katılan öğrencilerin %71.5'i kız, %40.2'si dördüncü sınıfta öğrenim görmekte %35'i hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte, %63.5'nin ailesinin geliri giderine eşit, %36,9'unun annesi lise mezunu, %44.7'sinin babası üniversite mezunu, %73.2'sinin annesi çalışmıyor, %39.8'nin babası memurdur. Çalışmaya katılan öğrencilerin %63.5'i büyükşehirde yaşadığını ve %72.6'sının ailesi ile birlikte kalmakta olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği Puan Ortalamasının Sosyo-demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Sosyo-demografik Özellikler	Sayı	BSSÖ $\bar{X} \pm SS$	İstatistiksel Analiz ve Anlamlılık	İleri Analiz
Cinsiyet				
Erkek	177	111.09±14.21	t=3.055	
Kız	443	114.53±12.00	p=0.000*	
Sınıf				
Birinci sınıf	74	112.12±13.32	F=2.517	
İkinci sınıf	158	112.18±12.53	p=0.05	
Üçüncü sınıf	139	112.84±12.81		
Dördüncü sınıf	249	115.23±12.57		
Bölüm				
Beslenme ve Diyetetik (BD)	212	115.50±10.87	F=1.923	BD>FTR
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (FTR)	191	111.32±13.27	p=0.000*	
Hemşirelik (HEM)	217	113.59±13.69		
Ailenin Gelir Durumu				
Gelir giderden az	86	111.70±13.63	F=1.052	
Gelir giderine eşit	394	113.89±12.09	p=0.35	
Gelir giderden çok	140	113.70±13.97		
Anne Eğitim Durumu				
İlkokul	154	113.43±13.49	F=1.487	
Ortaokul	95	115.06±11.85	p=0.21	
Lise	229	112.33±12.85		
Üniversite	142	114.62±12.26		
Baba Eğitim Durumu				
İlkokul	93	112.52±14.73	F=1.106	
Ortaokul	7	115.26±11.59	p=0.34	
Lise	172	112.59±12.47		
Üniversite	277	114.00±12.52		
Anne Mesleği				
Ev Hanımı/Çalışmıyor/Emekli	454	112.64±14.04		
Memur	132	111.50±11.32	F=1.518	
İşçi	17	112.08±12.90	p=0.25	
Esnaf	17	113.91±13.17		
Baba Mesleği				
Çalışmıyor/Emekli	135	111.64±14.01	F=1.548	
Memur	247	114.50±11.72	p=0.20	
İşçi	79	113.08±11.40		
Esnaf	159	113.91±13.70		

En Uzun Süre Yaşanılan Yer			
Köy	23	111.56±19.92	F=0.355
İlçe	66	114.09±12.87	p=0.78
İl	137	112.96±12.14	
Büyükşehir	394	113.75±12.46	
Şu Anda Kaldığı Yer			
Aile ile Birlikte	450	113.66±12.57	F=1.214
Arkadaşlar ile Birlikte Evde	69	112.69±13.48	p=0.30
Devlet Yurdu	67	115.25±12.95	
Özel Yurt	34	110.38±13.08	

*p<0.05, F: One-Way Anova testi, t: Bağımsız gruplarda t testi, Çoklu karşılaştırmalarda Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin, %80.6'sının daha önce bir sosyal sorumluluk çalışmasına katılmadığını, %83.1'nin ailelerindeki bireylerin ve %78.9'nun çevrelerindeki bireylerin bir sosyal sorumluluk projesinde yer almadığını belirtmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması 113.5±12.7 olup, ölçekten aldıkları en düşük puan 51 en yüksek puan 140'tır (Tablo 2).

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması karşılaştırıldığında; kız öğrencilerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması (114.5±12.0) erkeklere (111.9±14.2) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05). Beslenme ve Diyetetik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması (115.5±10.8) Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilere (111.3±13.2) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05). Hemşirelik bölümü puan ortalaması (113.5±13.6) Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması (113.5±12.7) ile paralel nitelikte ve yüksektir. Öğrencilerin, yaşı, sınıfı, geliri, anne ve baba eğitim durumu, anne ve baba mesleği, en uzun süre yaşanılan yer ve şu an kaldıkları yere göre Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır (p>0.05) (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği Puan Ortalamasının Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılmalarına Göre Karşılaştırılması

Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılanların Özellikleri	Sayı	BSSÖ X̄ ± SS	İstatistiksel Analiz ve Anlamlılık
Öğrencinin Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılma Durumu			
Katılan	120 (19.4)	116.03±14.76	t=4.352
Katılmayan	500 (80.6)	112.52±11.69	p=0.000*
Öğrencinin Ailelerindeki Bireylerin Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılma Durumu			
Katılan	105 (16.9)	113.10±15.55	t=4.900
Katılmayan	515 (83.1)	113.64±12.12	p=0.74
Öğrencinin Çevresindeki Bireylerin Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Katılma Durumu			
Katılan	131 (21.1)	115.23±14.79	t=2.121
Katılmayan	489 (78.9)	113.09±12.12	p=0.08

*p<0.05, t: Bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır.

Öğrencilerin sosyal sorumluluk çalışmalarına katılma durumuna göre Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında; daha önce sosyal sorumluluk çalışmalarına katılan öğrencilerin (116.0±14.7), katılmayan öğrencilere (112.5±11.6) göre Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05). Ailedeki bireylerin sosyal sorumluluk çalışmalarına katılma durumu ve çevredeki bireylerin sosyal sorumluluk çalışmalarına katılma durumuna göre öğrencilerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık saptanmamıştır (p>0.05) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Sosyal sorumluluk ile ilgili yapılan çalışmalar ülkemizde oldukça yenidir. Bununla beraber, literatür incelendiğinde kurumlar ve işletmeler açısından sosyal sorumluluk kavramı incelenmiş (Coşkun ve Vural, 2011; Tekin, 2018; Ergül ve Kurtulmuş vb.) ancak bireysel sosyal sorumluluk ile ilgili az sayıda araştırmaya (Asar, 2017; Kesici, 2018; Erdoğan ve E 2016) ulaşılmış olması bu konunun önemini arttırmaktadır.

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği puan ortalaması 113.5±12.7 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan (140) göz önüne alındığında bu çalışmaya katılan öğrencilerin puan ortalamasının yüksek olduğu ifade edilebilir. Asar (2017) ve Kesici (2018)'nin yaptıkları çalışmada katılımcıların bireysel sosyal sorumluluklarının yüksek olduğu bildirilmiştir. Sağlık Bilimleri Fakültesinin bölümlerine ve bölümlerin ders içeriğine baktığımızda teori ve saha uygulaması olduğunu görüyoruz. Saha uygulamasında öğrenciler hasta ve yardıma ihtiyacı olan bireylere destek olmaktadır. Bu da öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeyini olumlu yönde etkileyen faktörlerden bir tanesi olabilir.

Bu çalışmada kız öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri erkek öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde Kesici (2018) kız öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Asar'da (2017) çalışmasında kadınların yardımlaşma düzeyini erkeklerden yüksek bulmuştur. Erdoğan ve Erdem (2016) kadınların çevreye karşı sorumluluğunun erkeklerden daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Toplumumuzun sosyo-kültürel yapısı düşünüldüğünde ailelerin kız çocuklarına sorumluluğu erken yaşta verdiğini, bu durumun erkek çocuklarında biraz daha geç olduğunu söyleyebiliriz. Ailelerin kız çocuklarına sorumluluk vermesi bireysel sosyal sorumluluğu destekler niteliktedir.

Bu çalışmada dördüncü sınıf öğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri diğer sınıflara göre anlamlı olmamasına rağmen yüksek bulunmuştur. Asar (2017), çalışmasında doktora öğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeylerinin yüksek lisans yapan öğrencilere göre

yüksek olduğunu bildirmiştir. Farklı olarak Kesici (2018), lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada sınıf düzeyinin sosyal sorumluluk üzerinde etkisi olmadığını belirtmiştir. Bu veriler ele alındığında sosyal sorumluluğun eğitimle ilişki olduğunu eğitim düzeyi arttıkça sosyal sorumluluk düzeyinin arttığını söyleyebiliriz. Sorumluluğun doğuştan var olan bir değer olmadığı, insanda potansiyel olarak var olduğu ve eğitimle kazanılabileceği bildirilmektedir (Nazıroğlu ve ark., 2016; Töremen, 2011; Özen, 2015).

Bu çalışmada Beslenme ve Diyetetik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilere göre daha önce sosyal sorumluluk çalışmalarına katılan öğrencilerin, katılmayan öğrencilere göre bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Sosyal sorumluluk çalışmasına katılanların puan ortalamasının sosyal sorumluluk çalışmasına katılmayanlara göre yüksek olması önemli bir bulgudur. Sosyal sorumluluğun farkında olan ve önce kendi hayatına sonra başkalarının hayatına ve genelde topluma faydalı olma duygusu insanlara iç huzuru ve mutluluğun kapısını açabilir. Bireyleri çevresindeki ve dünyadaki sorunların çözümüne yöneltecek ve bu yönde harekete geçmesini sağlayacak etmenlerden en önemlisi, bireylerin kendilerini bu durumdan sorumlu hissetmeleridir (Başer ve Kılınç, 2015). Bayraktar ve arkadaşları (2016) “sorumluluğun gelişmesinde, insanların kendileri için ve içinde yaşadıkları toplum için geliştirdikleri duygu, düşünce ve davranışlar etkilidir.” şeklinde sorumluluğa vurgu yapmaktadır. Bireylerin sosyal konularda yapacağı çalışmada, katılacağı sosyal projelerde ve çevresinde sorun olarak algıladığı diğer konularda atacağı adımlar ve ortaya koyacağı fikirlerde yalnız olmadığını bilmesi ve çevresinden destek geleceğini bilmesi önemlidir çünkü toplumsal destek cesareti ve azmi pekiştirir, kişilerin ileriye dönük olmasını sağlayabilir.

SONUÇ

Bu araştırmanın sonucunda öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeylerinin yüksek olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere, dördüncü sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara, Beslenme ve Diyetetik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon bölümündeki öğrencilere göre bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri daha yüksektir. Yaş, sınıf, bölüm, gelir, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, baba mesleği, en uzun süre yaşanan yer ve şu an kaldıkları yerin öğrencilerin bireysel sosyal sorumluluk düzeylerini etkilemediği bulunmuştur.

Bu sonuçlar doğrultusunda, üniversitelerin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin dahil olduğu daha büyük örneklemle çalışmaların yapılması, üniversite öğrencilerinin ders müfredatına sosyal sorumluluk ile ilgili derslerin konulması ve öğrencilerin dahil olduğu sosyal sorumluluk projelerinin yürütülmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akıncı Vural, Z. B., Coşkun, G. (2011). Kurumsal sosyal sorumluluk ve etik. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. e-gifder, 1,61-87.
2. Akkoyunlu, G, Kalyoncuoğlu, S. (2014). İşletmelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çalışmalarının Marka Algısı Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 125-144.
3. Asar, İ. (2017). *Lisansüstü Öğrencilerinin Kişilik Yapılarıyla Bireysel Sosyal Sorumluluk Bilinçleri Arasındaki İlişkiler*. (Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi, Karabük.
4. Başer, E. H., Kılınç, E. (2015). Küresel Sosyal Sorumluluk Ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3),75-89.
5. Bayraktar, G., Tozoğlu, E., Gülbahçe, Ö., Öztürk, M.E., Gülbahçe, A. (2016). Evaluation of individual social responsibility level of university students for sport and other different variables. *International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences*, 18, 77-88.
6. Elmadam, J. (2015). Youth social responsibility. <https://classroom.synonym.com/youth-social-responsibility-8039901.html> Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2019.
7. Eraslan, L. (2011). Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeğinin (BSS) Geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7(24), 81-91.
8. Erdoğan, E., Erdem, R. (2017). Hemşirelerin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri ile yaşam doyumunun demografik değişkenlere göre araştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(28), 293-312.
9. Ergül, H. F., Kurtulmuş, M. (2014). Sosyal sorumluluk anlayışının geliştirilmesinde topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 221-232.
10. Kelley, M.A., Connor, A., Kun, K.E., Salmon, M.E. (2008). Social responsibility: Conceptualization and embodiment in a school of nursing. *Int J Nurs Educ Scholarsh*. 5(1), 1-16.
11. Kesici, A. (2018). Lise öğrencilerinin sorumluluk düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(3), 965-985.
12. Nazıroğlu, B., Gün, A., Kılıç, A. İ. ve Kaya, F. (2016). Temel ahlaki değerler. Köylü, M. (Ed.) Teoriden pratiğe değerler eğitimi içinde. Ankara: Nobel, 181-252.
13. Özen, Y. (2015). Sorumluluk Eğitimi. Ankara: Vize Yayıncılık.
14. Tekin E., (2018). Kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinde sosyal medyanın rolü: GSM firmaları örneği. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 23-67.
15. Töremen, T. (2011). The responsibility education of teacher candidates. *Educational Sciences: Theory&Practice*, 11(1), 263-277.

-
16. Tyer-Viola, L., Nicholas, P.K., Corless, I.B., Barry, D.M., Hoyt, P., Fitzpatrick, J.J., Davis S.M. (2009). Social responsibility of nursing: a global perspective. *Policy Polit Nurs Pract.* 10(2), 110-118.